

Høringsuttalelse fra Den norske kirkes presteforening om endringer i utlendingslovgivningen (innstramminger II)

Den norske kirkes presteforening ønsker med dette å avgi høringsuttalelse om de endringer som foreslås i utlendingslovgivningen (innstramminger II)

Bakgrunnen for lov- og forskriftsendringene som Justis- og beredskapsdepartementet foreslår er en økt tilstrømning av flyktninger til Europa og Norge. Som et land som er grunnlovsforpliktet på en kristen og humanistisk kulturarv, demokrati, rettsstat og menneskerettigheter, bør en slik flyktningstrøm først og fremst mobilisere det beste i oss. Det er positivt at departementet flere steder i høringsdokumentet understreker at Norge fortsatt vil overholde sine internasjonale forpliktelser.

Når lovforslaget legger opp til innstramminger, vil Presteforeningen understreke at de internasjonale forpliktelsene må være å anse som et minimum for alle verdens stater. Som nasjon og fellesskap er vi blant verdens rike og privilegerte. Dette gir Norge et handlingsrom som Presteforeningen mener forplikter Norge etisk. Det er grunn til å forvente at et land med Norges ressurser er villig til å yte mer enn det som må betraktes som et minimum ovenfor de som kommer. Og vår rikdom tilsier at vi burde ta et større ansvar i forhold til flyktningstrømmen enn andre land med en langt svakere økonomi.

Vi etterlyser de positive tiltakene der man investerer i integrering og utvikling. De som kommer i dag er også framtidens arbeidstakere, gründere, borgere og ledere.

Det er ingen grunn til å være naiv i møte med en stor flyktningstrøm. At det finnes en kynisk industri drevet av menneskesmuglere er en del av bildet. At innstramminger gir signaler til denne kyniske industrien ser vi ikke bort fra.

Det er særlig fem forhold ved departementets forslag som Den norske kirkes presteforening mener bør gjennomtenkes på nytt.

1. Endring av §9 om visumfrihet for asylsøkere, sett i relasjon til §32 som nekter realitetsbehandling for visse grupper asylsøkere

Ved å begrense visumfriheten for asylsøkere som man kan nekte å realitetsbehandle søknaden til etter § 32, får man et effektivt verktøy til å avvise asylsøkere på grensen. Særlig er dette aktuelt i forhold til de som kommer fra Russland eller et av de nordiske landene.

Fra de fem landene hvor det kom flest asylsøkere til Norge i 2015 (Syria, Afghanistan, Irak, Eritrea og Iran) er det vanskelig å komme seg direkte til Norge uten å være innom et annet land i kortere eller lengre tid. Det bemerkes dessuten at det allerede i dag er svært strenge krav til at flypassasjerer må fremvise gyldig reisedokumentasjon, slik at flyreiser inn i Europa er forbeholdt de med slik dokumentasjon.

Dette virker som en effektiv lukking av alle grenseoverganger inn til Norge, og på den bakgrunn er det grunn til å spørre hvem som egentlig skal kunne komme til Norge og søke beskyttelse. Det framstår ikke som riktig at et Europas rikeste land skal avskjære seg helt fra flyktningstrømmen.

Presteforeningen er bekymret for sikkerheten til de som returneres til Russland. FN høykommissær for flyktninger har, ved sin europasjef Vincent Cochetel, i flere medier gitt uttrykk for at man vurderer det slik at Russland ikke har et fungerende asylsystem. Dette mener vi bør tillegges vekt som et avgjørende argument mot at man fjerner visumfriheten for alle de gruppene som søker asyl, men som man kan nekte å realitetsbehandle med hjemmel i §32.

Mange av de som kommer gjennom Russland har ikke tillatelse til å forbli i Russland i lengre tid. Å returnere disse vil være å returnere dem til ulovlig opphold i et annet land. Vi mener det er en praksis Norge ikke kan stille seg bak.

2. Innstramninger i flyktningbegrepet

Regjeringen ønsker innstramninger i flyktningbegrepet. Dette skjer ved at man foreslår endringer i utlendingslovens §28 første ledd bokstav b, som gir flyktningstatus for personer som ikke ansees som flyktninger etter flyktningkonvensjonen, men som har krav på vern mot å bli returnert til hjemlandet fordi de står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Man ønsker å innføre et skille mellom oppholdstillatelse som flyktning (dagens bokstav a) og oppholdstillatelse av beskyttelsesgrunner (dagens bokstav b).

Forslaget er først og fremst økonomisk begrunnet. Man ønsker å begrense antallet mennesker som nyter godt av de særrettigheter som flyktningstatus utløser. Innstramningen vil gi denne gruppen dårligere rettigheter knyttet til familiegjenforening, deres familie vil ikke få flyktningstatus, de vil få dårligere rettigheter i folketrygden og det vil endre botidskravet for permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap.

Presteforeningen vil påpeke at innstramningen blir foreslått ovenfor en gruppe som Norge er folkerettslig forpliktet til ikke å returnere. Dette kommer også tydelig fram i høringsdokumentet. Vi vil understreke de sterke menneskelige hensyn som tilsier at de skal få beholde de rettighetene som departementet foreslår at de skal miste. Vi vil også påpeke at de rettighetene man ønsker å ta fra disse, hovedsakelig er rettigheter som også fremmer trygghet, stabilitet og integrering. Dette fremmer med andre ord ikke bare individets beste, men også samfunnets beste.

3. Innstramninger i familiegjenforeningssaker

Departementet foreslår sterke innstramninger i saker som gjelder familiegjenforening. Etter dagens regelverk gis det unntak for underholdskravet som gjelder, for utlendinger som får opphold etter utlendingsloven § 28. Departementet foreslår å fjerne dette unntaket, samt å øke underholdskravet til tilsvarende statens lønnsstrinn 24 (per i dag 305 200). Forslaget anbefaler også å innføre krav om fire års arbeid eller utdanning ved søknader om familiegjenforening, på samme måte som dette nå er et krav ved søknader om familieetablering.

Familiegjenforening handler i all hovedsak om å gjenforene ektefeller, samboere eller mindreårige barn med deres foreldre. Presteforeningen vil peke på viktigheten av familien for den enkelte og samfunnet. Å leve sammen som familie er et grunnleggende trekk ved mennesker i alle kulturer, og alle samfunn vi sammenlikner oss med. Å leve sammen som familie gir grunnlag for trygghet og gjensidig hjelp og støtte. Å holde ektefeller og foreldre og barn fra hverandre i minimum fire år anser vi som dramatisk, særlig for barna.

Vi merker oss at departementet legger til grunn at en generell innstramning vil gi økt motivasjon for integrering. Vi synes dette representerer et ensidig menneskesyn der straff og belønning er menneskets viktigste motivasjoner. Menneskesinnet er langt mer komplekst enn som så. Vi legger til grunn at det å bli gjenforent med sin familie skaper en trygghet i tilværelsen som gjør det lettere å bli integrert. Vi tror det fremmer integrering at man får bo sammen med sin familie, fordi det styrker håpet for framtiden, og man har flere enn seg selv å bygge en framtid for.

Vi etterlyser en vurdering av hvorvidt et strengere regime knyttet til familiegjenforening kan føre til at flere mennesker enn i dag legger ut på den farefulle ferden fra sine nærområder til Europa.

4. Fornytt beskyttelsesvurdering ved fylte 18 år for enslige mindreårige asylsøkere

Departementet forslår innstramninger ved at det foreslås en ny midlertidig oppholdstillatelse for enslige mindreårige asylsøkere som får opphold på grunn av barnesensitive vurderinger. Når de fyller 18 år skal det gjøres en ny vurdering av beskyttelsesbehovet. Den midlertidige oppholdstillatelsen skal gi rett til skolegang og arbeid, men ikke familiegjenforening eller permanent oppholdstillatelse.

Departementet oppgir som hovedgrunn at man ønsker å motvirke at barn sendes ut på en farefull ferd for at for at familien siden skal søke om familiegjenforening, såkalte ankerbarn. Vi mener det ikke er riktig å lage et system som baserer seg på at alle enslige mindreårige asylsøkere er såkalte ankerbarn. Videre mener vi at de barna som kommer til Norge som enslige mindreårige asylsøkere må betale en alt for høy pris for den endringen staten Norge ønsker å oppnå. Departementets forslag vil påføre disse barna år med usikkerhet, noe som selvsagt vil vanskeliggjøre utvikling og integrering.

5. Krav om å være selvforsørget for å få permanent oppholdstillatelse

Departementet ønsker å skjerpe kravene for å få permanent oppholdstillatelse i Norge. Dette skjer blant annet ved krav om kunnskaper i norsk og samfunnsfag av et visst omfang, samt et helt nytt krav om at man må ha vært selvforsørget de siste tre årene for å få permanent oppholdstillatelse.

Presteforeningen støtter departementets betraktning om at det er ønskelig at de som kommer til landet skal bli selvforsørget. Samfunnet bør derfor ha fokus på alle tiltak som fremmer integrering og deltagelse i arbeidslivet. Her må også partene i arbeidslivet være bevisst sin oppgave. Samtidig mener vi at dette er et umulig krav knyttet til permanent oppholdstillatelse.

I prinsippet, og trolig i praksis, kan dette føre til at noen aldri vil få permanent oppholdstillatelse i Norge. Dette vil gi en permanent usikkerhet som vi mener er å påføre mennesker en unødvendig belastning. Av menneskelige hensyn bør det finnes et tidspunkt der man er sikret permanent opphold i Norge så sant man har oppholdt seg lovlig i landet fram til denne fristen.

Gjennomgående i forslagene fra departementet er det tydelig at man ønsker mer bruk av midlertidig oppholdstillatelse på ulikt vis. Motivasjonen må selvsagt være at det gir en mulighet for å returnere mennesker hvis det som gir grunnlag for opphold skulle endre seg. Presteforeningen mener at alle tiltak som skaper usikkerhet rundt

fremtiden er integreringshemmende. I forhold til det generelle arbeidsmarkedet er vi bekymret for at en stadig større gruppe med voksne med midlertidig oppholdstillatelse skal skape en ny underklasse som er sårbare for sosial dumping, useriøse arbeidsgivere og med svake muligheter for å fremme faglige rettigheter.

Oslo 22.1.2016

Martin Enstad
Leder